

„CAZUL PIREU”. CONTEXT ȘI CONSECINȚE

Alexandru A. MAREȘ *

De un fapt mai puțin obișnuit au avut parte un frumos vapor românesc și pasagerii acestuia într-una din călătoriile efectuate în anul 1910 în Marea Mediterană.

În dimineața zilei de duminică 30 mai vaporul „Împăratul Traian” ce efectua cursa regulată Alexandria (Egipt)-Constantinopol-Constanța a acostat în portul grecesc Pireu. Printre călători se aflau membri ai familiei regale, Nicolae și Maria de Hohenzollern, pe atunci minori, alți trei principii egipteni, dar și un dezertor din armata română, de etnie greacă. Cel din urmă rugase legația română din Egipt să-l repatrieze întrucât regele Carol I acordase amnistie tuturor dezertorilor și „se putea întoarce fără frică în țară”¹.

Vaporul urma să ridice ancora în aceeași zi după-amiaza și, în timpul avut la dispoziție, o mare parte a călătorilor a debarcat spre a vizita Pireul și Atena.

Dinspre port un prim grup de localnici a urcat pe punte cerând: „Lăsați-ne pe cei doi frați ai noștri pe care i-ați ascuns la bord spre a-i preda turcilor să-i omoare!”² Unii din cei urcați făceau semne spre port. În jurul orei 11, conform declarației comandantului vasului, comandorul Periețeanu, de „Împăratul Traian” s-au apropiat între 80-100 de bărci³. Din ele au urcat pe punte foarte multe persoane, numărul atacatorilor fiind apreciat între 2000 și 3000⁴.

Comandantul le ieși înainte pentru a-i întreba ce caută și, cu acceptul etnicului grec Zossiade, altul decât cei pe care îi revendicau atacatorii, a permis predarea lui. El a fost luat pe sus și purtat în triumf spre uscat.

Năvălitorii, oameni din categoria de jos a societății, docheri, hamali și haïmanale, deveneau tot mai agresivi, neacceptând spusele căpitanului că cei căutați de ei nu se aflau pe navă. Înarmați cu cuțite, aceștia au început să pătrundă în cabinele pasagerilor în scop de jaf, iar echipajul a opus atât cât a putut o „înverșunată și legitimă rezistență bandiților”⁵.

* Prof. gr. I, Școala Nr. 98 „Avram Iancu”, București.

¹ *Viitorul*, an IV, nr. 910, 4 iunie 1910, p. 2.

² *Ibidem*.

³ *Adevărul*, an XXIII, nr. 7447, 3 iunie 1910 p. 3.

⁴ *Viitorul*, an IV, nr. 910, 4 iunie 1910, p. 2.

⁵ *Viitorul*, an IV, nr. 909, 3 iunie 1910, p. 3.

Comandorul Periețeanu a fost lovit cu pumnii și cu o măciucă peste una din mâini și, împreună cu alți membri ai echipajului ce au fost molestați, a fost dus cu forța la țärm. La căpitănie a fost reținut peste o oră și jumătate fără nici un drept, pe motiv că acolo era în mai mare siguranță.

Actele de vandalism au durat trei ore și jumătate, fără ca detașamentul marinei militare grecești să intervină, deși era la curent cu evenimentele. Numeroși pasageri au fost agresați, inclusiv medicul vasului, dr. Zaharoff, încalcându-se orice normă de siguranță a persoanei. Mai mulți supuși otomani au fost grav maltratați, precum și unii membrii ai echipajului românesc. Cei trei principii egipteni au fost arestați sub pretext că au venit spre a spiona din partea guvernului otoman.

Principii Nicolae și Maria, ocrotiți de bona Maria Krauss, și-au găsit adăpost în salonul de lectură⁶ împreună cu alte femei. Doar cei ce se declarau englezi, francezi, germani, erau cruțați.

Ușile cabinelor, mai toate geamurile și oglinzile au fost sparte, iar luxosul mobilier din salon a fost cu totul distrus. „Bandiții” au prădat întreaga argintărie din bufetul vaporului, obiectele de valoare ale pasagerilor (ceasornice, bijuterii, bani), sticle de șampanie și vin, precum și toate efectele oamenilor echipajului⁷.

Totuși, secundul vasului a reușit să anunțe evenimentul prin telegrafia fără fir.

Se pare că ținta devastărilor era de a prăda o sumă mare de bani, apreciată la 2,5 milioane franci⁸ trimiși de *Banca otomană* din Alexandria pentru centrala din Constantinopol. Baniii fiind ascunși în cabina unui ofițer nu au fost găsiți. Furioși, atacatorii au vrut să golească rezervorul cu petrol și au amenințat că dau foc vasului.

Cu mare greutate liniștea a fost restabilită în urma descinderii unui procuror grec și a mai multor agenți de poliție. Comandorul Periețeanu nu a fost eliberat decât după intervenția energică a consulului italian la Pireu. El a făcut răspunzătoare de situație autoritățile portuare, iar faptele le-a imputat unor „greci din pătura de jos a populației”⁹.

Cât despre principii egipteni ei au fost puși în libertate în urma demersurilor consulului britanic. Pagubele generale au fost estimate la peste

⁶ *Viitorul*, an IV, nr. 910, 4 iunie 1910, p. 2.

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Viitorul*, an IV, nr. 909, 3 iunie 1910, p. 3.

20000 lei¹⁰. Deși autoritățile grecești nu pot fi considerate ca având o implicare directă, ele au lăsat impresia unei „toleranțe revoltătoare”¹¹.

Vaporul „Împăratul Traian” a plecat spre Constantinopol în aceeași zi la 2 p.m., în loc de 4 p.m. și a ajuns la Constanța pe 2 iunie 1910. El avea arborat pavilionul princiar și a fost întâmpinat de vapoarele *Fetești*, *Alexandru*, *Leonida*, *Niculcea* și *Constanța*. Un taraf de lăutari a intonat imnul regal, la festivități asistând oficialități ale orașului și Cesar Boerescu, subdirector al Serviciului Maritim Român¹².

Incidentul în care a fost implicat vaporul românesc a stârnit o vie emoție în rândul opiniei publice și a trezit sentimente din cele mai diverse: stupeoare, revoltă, indignare. Prin telegrame, scrisori, articole de presă se cerea guvernului să ia cele mai energice măsuri, întrucât „România nu va tolera niciodată să se insulte pavilionul ei și cu atât mai puțin de la un popor căruia i-a oferit cea mai largă ospitalitate pe teritoriul ei”¹³. Regele Carol I, a fost „profund impresionat” de incident și a dat ordin de efectuare a unei anchete amănunțite.

Evenimentul era de natură să deterioreze raporturile româno-elene și așa supuse unor grele încercări în ultima perioadă. Trecuseră mai bine de 4 ani de când relațiile diplomatice între cele două state fuseseră rupte ca urmare a asasinatelor și jafurilor efectuate de bandele de antași (= haiduci) greci asupra aromânilor din Macedonia¹⁴. La vremea respectivă guvernul conservator prin ministrul de externe gen. Lahovary a luat ca măsuri de represiune sistarea curselor maritime spre Pireu și expulzarea a numeroși „supuși greci, îmbogățiți în țara românească și din sudoarea țaranului român”¹⁵. Unii dintre ei erau comercianți și arendași, dar erau acuzați că subvenționau acțiunile „contra românilor macedoneni sub patronajul cunoscutei Etniky Eteria”¹⁶.

Guvernul liberal instaurat în 1907 după izbucnirea mării răzcoale a revocat aproape toate măsurile luate contra Greciei, fiind sfătuit în acest sens de cercurile politice din Viena și Berlin. Astfel, s-au reluat cursele spre Pireu și mai toți grecii expulzați s-au putut întoarce în țară, deși guvernul elen nu a dat „satisfacțiune” cererilor românești.

¹⁰ *Universul*, an XXVIII, nr. 151, 5 iunie 1910, p. 1.

¹¹ *Viitorul*, an IV, nr. 909, 3 iunie 1910, p. 3.

¹² *Adevărul*, an XXIII, nr. 7447, 3 iunie 1910, p. 3.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ *Universul*, an XXVIII, nr. 149, 3 iunie 1910, p. 1.

¹⁵ Constantin Mille, „Conflictul cu Grecia” în *Adevărul*, an XXIII, nr. 7448, 4 iunie 1910, p. 1.

¹⁶ *Ibidem*.

Așadar incidentul s-a produs pe un fond de ameliorare unilaterală a relațiilor româno-grecești, manifestată prin reluarea relațiilor comerciale cu statul condus de regele George I. Italia era țara care reprezenta interesele românești în Grecia de când erau rupte legăturile diplomatice.

Atitudinea Greciei a fost inițial de minimalizare a incidentului. Pe 2 iunie 1910 guvernul elen a dispus deschiderea unei anchete contra acelor care s-au urcat pe vaporul românesc pentru a elibera un arestat de origine greacă. În același timp însă se susținea că „este inexact că mulțimea care s-a urcat pe vapor s-a datat la jaf și că a lovit pe căpitanul vasului”¹⁷.

Evident, răspunsul nu putea mulțumi guvernul român. Ziarul *Adevărul* aprecia că grecii erau „obraznici” cu statul nostru fiindcă „sunt la distanță mare”¹⁸. La începutul lunii iunie printr-o primă notă de protest românească, sprijinită de Austro-Ungaria și Germania, se cerea ca „satisfacția să fie de așa natură, încât să repare ofensa adresată pavilionului regal”, considerându-se totodată că se cuveneau României și regelui Carol de Hohenzollern „scuze formale”¹⁹.

Nota de protest semnată de ministrul de externe Al. Djuvara avea un caracter ultimativ prin faptul că „se formează un termen de 8 zile în care se așteaptă răspunsul”²⁰. Ea a fost remisă marchizului Beccaria D’Incisa, ministrul Italiei la București pentru a o trimite guvernului italian. De la Roma nota de protest a fost preluată de ministrul Italiei la Atena și apoi remisă guvernului grec.

La rândul ei, Turcia a protestat prin ministrul otoman la Atena contra maltratării unui ofițer turc și a altor pasageri supuși otomani²¹.

O a doua notă de protest a fost remisă lui Beccaria în mai puțin de o săptămână. Ea explica în amănunt în ce formă trebuiau exprimate regretele din partea guvernului elen, modalitatea plății despăgubirilor și căror autorități urma să fie predat dezertorul răpit de pe bordul vaporului²².

Față de eveniment, cetățenii români, indiferent de etnie, au avut reacții de dezaprobare pe care și le-au manifestat explicit sub formă scrisă. Incidentul naval era considerat în cercurile macedonene din Capitală ca fiind opera instigațiilor grecilor expulzați și aflați la Pireu și Atena. *Societatea de cultură macedo-română* din București, cu sediul în Calea Rahovei, a

¹⁷ *Adevărul*, an XXIII, nr. 7447, 3 iunie 1910, p. 3.

¹⁸ *Ibidem*, an XXIII, nr. 7450, 6 iunie 1910, p. 1.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Universul*, an XXVIII, nr. 152, 6 iunie 1910, p. 1.

²¹ *Viitorul*, an IV, nr. 909, 3 iunie, p. 3.

²² *Universul*, an XXVIII, nr. 157, 11 iunie 1910, p. 1.

înfierat „atacul banditesc” și a trimis o telegramă de felicitare A.A.L.L.R.R. prinților Nicolae și Mărioara pentru faptul că „au scăpat neatinși” și alți comandantului Periețeanu²³.

Coloniile grecești din țară s-au desolidarizat de actele conaționalilor lor din Grecia. Astfel, pe 3 iunie, colonia elenă din Constanța a ținut în sala „Elpis” a adunare unde s-a condamnat „purtarea hoțească a descreierăților din Pireu”²⁴. O comisie alcătuită din cinci persoane a exprimat prefectului Ghica „părerea de rău pentru cele petrecute” și s-au transmis două telegrame, una monarhului și alți prim-ministrului Ion I.C. Brătianu.

În telegramele adresate premierului în datele de 4/17 și 5/18 iunie în mod invariabil era exprimată dezaprobarea față de faptele de vandalism asigurându-se totodată autoritățile de devotamentul comunităților etnice grecești din țară. Grecii caracaleni exprimau „adânca noastră mâhnire”²⁵, iar colonia elenă „D. Varveri” din Călărași anunța că „înfierază cu toată tăria acest odios act”²⁶.

Supușii eleni din Zimnicea condamnau „apucăturile sălbatice ale clasei decăzute din Grecia”, regretând „din adâncul inimii că autoritățile grecești n-au luat măsuri contra acestui act barbar”²⁷. „Dezaprobăm faptele vandaliste” anunțau și grecii din Roșiorii de Vede²⁸, alăturându-se celor din Giurgiu²⁹ și Tulcea. Grecii coloniei dobrogene transmiteau „înaltului guvern asigurarea devotamentului lor și a recunoștinței ce au pentru buna ospitalitate ce găesc pe teritoriul țării noastre”³⁰.

Reacția unanimă de condamnare a „incidentului regretabil” era întregită de telegramele expediate de comunitățile din orașele mari precum București³¹, Brăila³², Craiova (prin dr. N. Nicolaidis)³³ și Galați. Din acest oraș-port dunărean, la 5/18 iunie prefectul de Covurlui informa pe primul-ministru cu privire la „o delegațiune de 9 persoane în cap cu dr. Caravia” ce

²³ *Universul*, an XXVIII, nr. 149, 3 iunie 1910, p. 1.

²⁴ *Ibidem*, an XXVIII, nr. 151, 5 iunie 1910, p. 1.

²⁵ Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale, fond *familial Brătianu*, Dosar nr. 352/1910, f. 1. În continuare se va cita D.A.N.I.C., fond *Brătianu*.

²⁶ *Ibidem*, f. 2.

²⁷ *Ibidem*, f. 4.

²⁸ *Ibidem*, f. 5.

²⁹ *Ibidem*, f. 7.

³⁰ *Ibidem*, f. 8.

³¹ *Ibidem*, f. 14.

³² *Ibidem*, f. 9.

³³ *Ibidem*, f. 18.

„ne-a exprimat viile regrete ale compatrioților pentru atentatul rușinos din Pireu pe care-l dezaprobă pe toată linia ...”³⁴

Nu trebuie trecute cu vederea nici reacțiile comunităților grecești din orașe mai mici precum Calafat³⁵, Pitești și Turnu Măgurele. Grecii piteșteni aflați „de mai mulți ani în România unde în mod cinstit” își câștigau existența, protestau „energic contra acestui vandalism” pus pe seama „unor derbedei greci”³⁶.

Cel mai semnificativ protest ni s-a părut a fi cel al comunității grecești din Turnu Măgurele trimis spre publicare ziarului *Voința Națională* din București și semnat de un grup de cca 30 de persoane: „Subsemnații, proprietari și comercianți de origine elenă [...] protestăm cu cea din urmă energie contra faptului de devastare [și] piraterie comis probabil de niște descreierați ai regatului Greciei în portul Pireu, contra vaporului «Împăratul Traian». Asemenea, dezaprobăm purtarea autorităților portului Pireu, care numai cinste nu ne face în secolul în care trăim. Noi dorim ca în acest secol de progres, lumină și civilizație să trăim în bună armonie cu toate popoarele, precum și noi trăim în regatul român”³⁷.

Neta dezavuare exprima revolta față de un act ce era în măsură, prin consecințele sale, să dăuneze relațiilor de bună conviețuire cu poporul român în mijlocul căruia trăiau.

Așa cum s-a putut constata luările de atitudine erau redactate în numele unor comunități, având așadar un caracter colectiv, de grup. Au existat, sporadic, și reacții individuale, cum a fost de pildă cea venită din partea lui Neculai Antipa „de origine grec, actualmente devenit cetățean prin căsătorie cu o româncă din satul Comănești, județul Bacău”³⁸. Deși nu stăpâna corect limba română, el nu s-a abținut de la exprimarea sentimentelor care îl stăpâneau. „Indignat prin marea mișelie săvârșită de poporul grec în portul Pireu, – scria acesta în iunie 1910 primului-ministru – încă cred în drepturile mele de a dezaproba aceste mișelii a[le] unui popor față cu un regat atât de binevoitor față cu noi ca România”³⁹.

Reacția promptă a comunităților elene era binevenită în încercarea de a calma vâlva creată în jurul incidentului și de a preveni o eventuală reexpulzare a unor etnici greci.

³⁴ *Ibidem*, f. 19.

³⁵ *Ibidem*, f. 13.

³⁶ *Ibidem*, f. 12.

³⁷ *Ibidem*, f. 3.

³⁸ *Ibidem*, f. 17.

³⁹ *Ibidem*.

Opinia publică s-a văzut confruntată cu genul de evenimente față de care era facil de a lua atitudine. El s-a petrecut la doar o jumătate de an după atentatul eșuat întreprins de un individ obscur asupra liderului liberal, faptă ce a stimulat sentimentele naționaliste, pe alocuri chiar xenofobe. Premierul Ion I. C. Brătianu, în primul rând, a fost supus unei puternice presiuni venite atât din partea românilor ce doreau o imediată satisfacție din partea autorităților grecești, cât și a celor care încercau să folosească momentul tensionat apărut pentru „reglementarea” raporturilor cu etnicii greci din țară.

Sub conducerea liderului Ilie T. Georgescu, cetățenii Mizilului întruniți pe 6/19 iunie rugau „guvernul să lupte din răzputeri pentru repararea completă a ofensei adusă tricolorului românesc”⁴⁰.

În cu totul altă manieră au fost redactate un protest al cetățenilor din Constanța și o telegramă a locuitorilor români din Roșiori, care, dincolo de duritatea limbajului (în primul caz) lasă să răzbată sentimente mai vechi, de ascunsă frustrare, date acum la iveală.

La 8 iunie 1910 „un grup de buni români” constănțeni vorbind în numele poporului „încrezător în patriotismul și înțelepciunea Excelenței voastre [Ion I. C. Brătianu; n.a.]”, deplângea incidentul săvârșit de „adunătura de bandiți care poartă numele de greci”.

Referindu-se la ascendența socială a unor reprezentanți ai minorității, petiționarii arătau că „aceste lifte au căutat prin toate mijloacele și au reușit să acapareze în țara românească o mulțime de posturi, unele chiar foarte importante și de onoare”⁴¹. Comparativ cu funcționarii români, ei erau în număr mai mare în cadrul Agenției Serviciului Maritim Român din Constantinopol, făcând „oricui impresia unei administrații curat grecești”.

Explicația era de natură economică, întrucât în mod tradițional grecii erau renumiți pentru înclinația spre comerț maritim. De pe urma experienței în domeniu a acestora, oamenii de afaceri români, dar și statul, puteau trage însemnate foloase.

Cei nemulțumiți arătau însă că „în această agenție, unde nu se vorbește decât grecește și unde numai firma și portretele familiei regale arată că e o instituție românească, totul este grecesc. Agent, sub-agent, secretar, casier, funcționari, etc. sunt numai greci [...] și spre rușinea noastră numai patru funcționari români, care deși cu studii și cunoștințe superioare grecilor, au cele mai mici funcțiuni și asta numai pentru că sunt români”⁴². Acuzând „barbaria și oropsita națiunea grecească” ca fiind nerecunoscătoare „nobilului și ospitalierului popor românesc”, căruia „îi insultă steagul, coroana și armata”, petiționarii

⁴⁰ *Ibidem*, f. 15.

⁴¹ *Ibidem*, f. 16.

⁴² *Ibidem*.

își exprimau încrederea că Ion I. C. Brătianu „va pune capăt unei astfel de rușini și infamii”⁴³.

Dincolo de unele realități corect surprinse, în accepțiunea autorilor scrisorii noțiunea de „bun român” se suprapunea cu cea de xenofobie.

Chiar dacă a fost redactată în termeni ponderați, mai periculoasă prin conținutul său putea deveni telegrama „cetățenilor roșioieni”. În urma întrunirii din sala „Giuvelca” la care aceștia au participat „în număr mare” pentru a protesta față de „actul de sălbăticie săvârșit de pirații greci”, președintele adunării, Mihail Repezeanu, s-a făcut exponentul celor ce subscriu la adoptarea unor „severe măsuri de represiune”.

Guvernul era rugat stăruitor să adopte „cele mai energice măsuri pentru repararea onoarei scumpei noastre țări”⁴⁴. Erau nominalizate acțiuni ce urmăreau: „a se expulza toți grecii împământeniți cu extracte de naștere false, a se înlocui din funcțiunile publice toți funcționarii greci de origine, a se retrage în masă autorizația de persoană juridică sau morală bisericilor și școalelor grecești, a se obliga proprietarii, arendașii și comericanții greci de a avea în serviciul lor numai personal românesc ...”⁴⁵

În final se acorda executivului libertatea de „a face tot ce va crede pentru prestigiul țării și apărarea demnității familiei regale”⁴⁶.

Măsurile avute în vedere erau radicale, în contradicție cu spiritul tolerant al poporului român și, în eventualitatea aplicării lor *ad litteram*, ar fi stârnit numeroase complicații pentru statul român. Pe de altă parte s-ar fi creat un precedent periculos ce s-ar fi putut extinde și asupra comunităților aparținând altor minorități etnice.

Ion I. C. Brătianu era un politician suficient de precaut cu destinele țării pentru a evita adoptarea acelor măsuri ce ar fi putut fi ușor catalogate de anumite cercuri, inclusiv externe, drept „exagerate” sau „deplasate”. Acest lucru l-a expus însă pe primul-ministru unor riscuri suplimentare.

Într-un plic expediat *loco*, scris cu litere de tipar de o persoană ce nu și-a dezvăluit identitatea, a fost lansată o amenințare directă la adresa premierului:

„Domnule Brătianu,

Nu știm dacă atentatul trecut a fost sau nu simulat. De data asta, dacă nu iei *urgente* și severe măsuri contra grecilor și vei aștepta pomană de la Berlin, vei muri sigur. Mâna mea nu va greși.

Un român adânc mâhnit”⁴⁷.

⁴³ *Ibidem*.

⁴⁴ *Ibidem*, f. 10.

⁴⁵ *Ibidem*.

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ D.A.N.I.C., fond *Brătianu*, Dosar nr. 453/1910, f. 1.

Amenințarea nu putea fi trecută cu vederea, dar nici nu putea servi drept mijloc de „convingere” pentru impunerea unei anumite linii politice guvernului.

În numele cetățenilor județului Fălciu, pe 7 iunie 1910, din Huși, Ion Zelea Codreanu îi transmitea telegrafic lui Ion I. C. Brătianu protestul său: „Luând la cunoștință de îndrăzneța atingere adusă drapelului românesc, demnității noastre naționale și dinastiei românești prin atacarea lașă a vaporului «Împăratul Traian» în portul Pireu, cer guvernului să ia cele mai energice măsuri în vederea celei mai desăvârșite satisfacțiuni...”⁴⁸.

În telegrama adresată regelui Carol I, pe 6/19 iunie cetățenii Constanței „cu sufletele revoltate de indignare”, condamnavă la rândul lor incidentul de pe vaporul „pe bordul căruia se aflau două vlăstare ale scumpei noastre dinastii”. În fața „neînchipuitei profanări a steagului nostru” și a „revoltătoarei ofense aduse familiei noastre domnitoare” se cerea guvernului să ia cele mai severe măsuri pentru „afirmarea cât mai energică a neștirbitei noastre demnități naționale”⁴⁹.

În aceeași notă au fost și luările de atitudine ale unui cetățean din Mizil care „protestează contra vandalismului din Pireu”⁵⁰, precum și ale revizorului școlar P. Stoica din Dorohoi. În numele membrilor corpului didactic din oraș „adânc revoltați sufletește de incalificabilul act săvârșit asupra vaporului”, el „urează iubiților și scumpilor principii Nicolae și Mărioara, care au fost martori la barbarie, mulți și fericiți ani”⁵¹.

Iată câteva exemple ce reflectă solidaritatea locuitorilor cu instituția monarhică, garantul suveranității naționale și grija pentru viitorul acesteia.

Perioadei imediat următoare nu i-au fost străine nici zvonurile, ce nu puteau contribui la aplanarea tensiunilor. Existau cercuri de interese străine ce doreau să acrediteze ideea că unii români au replicat în mod similar printr-un atac asupra unui vapor grecesc. Neadevărul a ieșit repede la iveală după ce reprezentanți ai vaporului Athinaia aparținând firmei Membiricos & Co au trimis din Brăila o telegramă pentru a fi publicată în cotidianul *Universul* din București. Era dezmințită știrea dată de ziarul *Neologos* potrivit căreia vaporul Athinaia ar fi fost atacat în portul Galați. Acesta nici nu se aflase la Galați, ci la Brăila⁵², iar fapta incriminată nu a existat.

⁴⁸ *Ibidem*, Dosar nr. 357/1910, f. 1.

⁴⁹ *Ibidem*, Dosar nr. 352/1910, f. 6.

⁵⁰ *Ibidem*, Dosar nr. 357/1910, f. 3.

⁵¹ *Ibidem*, f. 4.

⁵² D.A.N.I.C., fond *Brătianu*, Dosar nr. 381/1910, f. 1.

În ciuda stării tensionate evidente în relațiile bilaterale, „cazul Pireu” a evoluat spre un final fericit. În răspunsul oferit de guvernul grec la începutul celei de-a doua decade a lunii iunie 1910 se exprimau regrete pentru actele de vandalism săvârșite, declarându-se disponibilitatea pentru formularea de scuze. În problema despăgubirilor în sumă de 20000 lei cerute de guvernul român s-a avansat propunerea supunerii litigiului „tribunalului arbitral” de la Haga. Pe dezertorul român, guvernul elen „se obligă să-l predea decât dacă îl va găsi”⁵³.

În zilele următoare ziarele centrale anunțau aplanarea conflictului cu Grecia. Se avea în vedere revenirea în curând a vaporului „Împăratul Traian” la Pireu, ocazie cu care căpitanul portului grecesc urma să urce la bord și să prezinte în mod oficial regretele sale⁵⁴.

Într-adevăr pe 17 iunie 1910 „Împăratul Traian” a plecat într-o nouă cursă spre Alexandria. Vaporul urma ca la întoarcere să-l aducă și pe dezertorul Zossiade⁵⁵.

Așa a fost stins un incident provocat de un act de piraterie clasică și care putea genera complicații imprezvizibile intereselor politice și mai ales economice ale statului român.

Summary

The attack over the „Traian Emperor” ship in Pireu harbour, on 30th May 1910, by a numerous group of Greeks of low condition in society caused a diplomatic conflict between Romania and Greece. The incident caused material and also moral damages as there were even members of the Romanian royal family on board.

The Greek communities in the country were against the attack and asserted that in the telegrams sent to the first minister Ion I. C. Brătianu. In its turn, the Romanian newspapers as well as certain nationalist circles asked the Greek government to apologize in order to put the conflict away. Finally there was avoided the situation that might have caused serious, unforeseeable complications for the economic and political interests to our country.

⁵³ *Universul*, an XXVIII, nr. 159, 13 iunie, p. 1.

⁵⁴ *Ibidem*, nr. 163, 17 iunie, p. 1.

⁵⁵ *Ibidem*, nr. 166, 20 iunie, p. 1.